

Aureli Capmany, apunts autobiogràfics

GEMMA MATAS

Es poden dir tantes coses del folklorista Aureli Capmany (1868-1954) que m'ha semblat oportú basar-me en un escrit seu, on explica i reflecteix bona part de la seva vida. El transcriu tal com el va redactar ell mateix, en primera persona. Va ser editat el dia 6 de juny del 1948, la data del seu 80è aniversari.

Prèviament escaurà que faci constar que vaig néixer el 26 de febrer del 1868, al carrer de Sant Joan de Montjuïc, i els primers vint anys de la meua vida els vaig passar en companyia dels meus pares. Passada aquesta edat i après l'ofici de cisteller que exercien el pare, la mare, l'avia i una tia, germana de la mare, em va ser concedida una controlada llibertat; llavors em vaig sentir inclinat a possessionar-me de coneixements d'arts en les seves varietats, i a aquest efecte vaig ingressar a l'Escola de Belles Arts instal·lada a Llotja, a la qual vaig assistir nou cursos seguits. Si no en vaig treure un profit material per haver seguit fent de cisteller, em vaig possessionar en canvi d'uns coneixements que varen ampliar la meua modesta instrucció. Sentia també amor vers a la música. Havent estat un dels primers que contribuïren a la creació de l'Orfeó Català, vaig adquirir coneixements d'aquest art, els quals m'han permès de poder interpretar música vocal gregoriana, polifònica i popular, com a cantaire.

Al propi temps, vaig ingressar soci del Centre Excursionista de Catalunya i encara, després, de l'Ateneu Barcelonès, en les Biblioteques de les quals Corporacions vaig trobar la font que m'ha sadollat de coneixements que els humils estudis pretèrits no m'havien proporcionat.

Amb tot, la vida casolana no em privà, junt amb els amics conveïns, de fundar una societat destinada a fer comèdia i altres divertiments aprofitant l'obrador de casa, on vaig encetar la meua actuació d'actor que més endavant vaig practicar esporàdicament.

Arribada ja la primera dècada del segle XX vaig establir instintivament el meu pla de treball fonamentant la meua actuació vers el folklore de Catalunya i la Història de Barcelona, com de llavors fins ara, he seguit mantenint i seguiré mentre Déu em doni força per a fer-ho, laborant per escrit o de paraula amb aquesta finalitat.

L'any 1901 havia ja començat la publicació del *Cançoner Popular* per ajudar a la vulgarització i conservació de les nostres cançons populars catalanes. Després d'escrits i publicats alguns articles periodístics vaig ésser nomenat, l'any 1902, redactor de folklore del diari *La Renaixensa*. L'any 1903 vaig ésser sol·licitat per a dirigir un periòdic destinat a la infantesa al qual vaig donar nom i vida, *En Patufet*, que aparegué en començar l'any 1904,

servint-me d'aquest pseudònim per a redactar els articles de presentació de cada número. Transcorregut aquest any, la publicació passà a altres mans, col·laborant-hi encara l'any següent.

Entenent que la dansa popular, igual que les cançons, era convenient que fos conservada, l'any 1907 em va ésser possible poder acoblar vuit parelles que aprenguessin els nostres balls tradicionals, dels quals vaig fer la presentació el 25 de gener del 1908, i per assessorar-me de si aquesta tasca era estimable, dos anys després, el 1910, vaig presentar-los a l'Ateneu Barcelonès, acompanyats d'una conferència que fos aprovada i aplaudida la seva restauració i conservació. El mateix any, l'Ajuntament de Barcelona organitzava al Palau de Belles Arts una festa dedicada a la cançó i a la dansa popular catalana, en la qual, mentre l'Orfeó Català cantava la tonada, els meus deixebles de l'Esbart Català de Dansaires interpretaven les danses.

Sembrada la llavor, ha anat germinant i donant una abundor de fruits que fan albirar que les nostres cançons i danses populars, que el poble oblidava i tenia abandonades, no desapareixeran.

Entre tant i des de l'any 1899, he explicat rondalles populars en públic; aquesta actuació m'ha obligat a seguir Catalunya, gairebé d'un cap a l'altre, tasca que encara dura a l'hora present i perdurarà mentre no em manquin les facultats per a donar-hi compliment.

Junt amb el plorat Adrià Gual, amb l'íntima amistat del qual m'honorava, vaig col·laborar en la direcció de danses i ballets presentades en diverses sèries de funcions del Teatre Íntim, especialment en obres de Molière; així com en festivals de danses hel·lèniques que s'han donat al Palau de la Música.

La meua natural propensió vers aquestes actuacions ha estat estimulada per l'amistat i la constant relació personal amb diverses personalitats com Cases-Carbó, Massó i Torrents, Angel Guimerà, Joan Maragall, Santiago Rusiñol i tants d'altres, com també el mestre folklorista Sebastià Farnés, amb la filla del qual, Maria Farnés i Pagès em vaig casar l'any 1916: fou Apel·les Mestres el nostre padrí de boda.

La Direcció de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona m'encomanà, l'any 1914, les classes de jocs populars propis per a les nenes i a la vegada l'ensenyament, a les de més edat, de les nostres danses, que assoliren un veritable èxit per la cura amb què l'Institut procurà que fossin interpretades amb esplendidesa.

A la vegada, l'any 1916, el President de la Diputació de Barcelona i de la Mancomunitat de Catalunya, disposà que m'encarregués d'unes classes folklòriques apropiades al infants acollits a la Casa de Maternitat. Mercès a aquesta actuació esdevingué que en el curs que la il·lustre pedagoga doctora Montessori donà a Barcelona, em fos concedit de concórrer-hi, essent-me atorgat el títol de mestre d'aquesta especialitat aplicada a l'escola de pàrvuls, i essent a la vegada acceptats per la doctora en el seu sistema, els nostres ballets populars, per a l'educació dels infants.

Aquesta obra era completada, demés, amb la creació del grup de petits ballaires, compost de nens i nenes, que començà a actuar l'any 1919, les quals actuacions no solament foren presentades en diversos indrets de la Ciutat, sinó en diverses poblacions importants de Catalunya. Per virtut de les esmentades actuacions, la dansa catalana ha arribat a convertir-se en un dels elements pedagògics de l'escola primària i a la vegada com a element educatiu de la joventut.

Vaig col·laborar també a l'establiment i direcció del teatre de Titelles i Marionetes instal·lat a la Sala Reig l'any 1922, espectacle que s'havia vulgaritzar tant que semblava únicament propi d'un públic poc selecte.

Finalment, l'Ajuntament de Barcelona em nomenà Auxiliar de Biblioteca en Folklore, adscrit a l'Arxiu Històric de la Ciutat.

Heus ací el més destacat dintre el període d'una seixantena d'anys que m'ha estat possible de realitzar.

David Serrano Blanquer

Un cadáver en el espejo

La odisea de Juan Camacho:
Gálor, Mauthausen, Montevideo

CILEC
CENTRE D'INVESTIGACIÓ
D'ESTUDIS EUROPEUS
CONCENTRACIÓ

FUNDACIÓ
VRS

NOVETAT

Juan Camacho Ferrer (1919-2009) es una figura excepcional del exilio republicano español, un andaluz que vivió en primera persona todos los grandes dramas del siglo XX: la emigración económica a Francia, el regreso a una Cataluña en plena efervescencia, la Guerra Civil española, los campos franceses, el combate contra la Alemania de Hitler y la deportación a los campos nazis, antes del exilio definitivo al Río de la Plata, primero a Argentina y luego a Uruguay.

Combinando la anécdota y el testimonio íntimo con la reflexión ética y filosófica. Un cadáver en el espejo es más que una biografía de Juan Camacho. David Serrano Blanquer se adentra en el mundo de los campos y recoge las pulsaciones del testimonio para registrar, más allá del lenguaje verbal, los sentimientos, los silencios y las emociones de un drama, el de la deportación de los republicanos a los campos nazis, que forma ya parte de nuestro patrimonio democrático.

DE VENDA EN LLIBRERIES

FUNDACIÓ
VRS